

Inkoopdocument

Algemene inleiding - segment overstijgend

Modulaire gemeenschappelijke regeling - sociaal domein Limburg-Noord

Inhoudsopgave

Algemene inleiding segment overstijgend	3
1.1 Visie en uitgangspunten	4
1.1.1 Visie op opdrachtgeverschap Noord-Limburg	4
1.1.2 Visie op normaliseren	5
1.1.3 Inhoudelijke uitgangspunten	8
1.2 Kaders en ontwikkelingen	10
1.2.1 Regionaal Beleidsplan Jeugd 2022 en verder	10
1.2.2 Landelijke ontwikkelingen	11
1.3 Verwijzingen naar jeugdhulp	12
1.3.1 Samenwerking verwijzer en aanbieder	12
1.3.2 Passend indiceren	13
1.3.3 Stapelingsmatrix en handboek verwijzers	15
1.3.4 Rechtstreekse verwijzers	16

Algemene inleiding segment overstijgend

De regio Noord-Limburg heeft deze contractering ingedeeld in de volgende drie segmenten:

- Segment 2 Wonen
- Segment 3 Dagbesteding en dagbehandeling
- Segment 4 Ambulant (inclusief Jeugdhulp binnen de school)

In dit hoofdstuk wordt, overkoepelend voor deze drie segmenten, ingegaan op de visie, uitgangspunten en kaders die hierop van toepassing zijn. Vervolgens wordt ingegaan op elementen die van belang zijn bij verwijzingen naar jeugdhulp, waaronder passend indiceren.

1.1 Visie en uitgangspunten

De regio Noord-Limburg zet in op een passend en dekkend zorglandschap voor jeugdigen en gezinnen. Tegelijkertijd is het nodig om hulp en ondersteuning zo laagdrempelig mogelijk aan te bieden, als basisvoorzieningen. Deze transformatie vraagt een stevige inspanning ten opzichte van de huidige situatie (2025), en is nodig om ook in de toekomst een passend en dekkend regionaal zorglandschap te realiseren. Zeker als we kijken naar de specialistische jeugdzorg. De transformatie is noodzakelijk, en zal er tevens toe leiden dat er minder budget beschikbaar zal zijn voor jeugdhulp via zorgaanbieders.

1.1.1 Visie op opdrachtgeverschap Noord-Limburg

Gemeenten hebben de wettelijke taak om jeugdhulp te organiseren voor hun jeugdigen en gezinnen, maar voeren deze voor het overgrote deel niet zelf uit. De gemeenten van Noord-Limburg kiezen ervoor om deze gezamenlijk in te kopen. Gemeenten hebben daarmee per definitie een opdrachtgevende rol ten opzichte van de zorgaanbieders bij wie de gemeenten deze hulp inkopen.

Tegelijkertijd hebben gemeenten een complexe ontwikkel- en transformatieopdracht als het gaat om jeugdhulp en aanpalende terreinen. Gemeenten worden namelijk geacht om uitdagingen op het gebied van opgroeien en opvoeden te normaliseren, de eigen kracht van jeugdigen en hun gezinnen te versterken, te bouwen aan een sterke, sociale en pedagogische basis en oplossingen te organiseren in de eigen omgeving van de jeugdige en het gezin (het 'voorliggend veld'). Deze transformatieopdracht is landelijk ook vertaald naar het financiële kader van de Hervormingsagenda Jeugd: gemeenten moeten met steeds minder financiële middelen en stijgende tarieven zorgen dat steeds meer jeugdigen en gezinnen met steeds complexere hulpvragen snel en goed ondersteuning krijgen. Bij zo'n grote transformatie is de gemeente maar één speler en moet zij samen optrekken en samenwerken met jeugdigen en gezinnen en alle partners die daarbij een rol hebben. Geen van de partijen alleen kan de beoogde doelen realiseren. Er is dus een wederzijdse afhankelijkheid tussen jeugdigen en gezinnen, gemeenten, aanbieders en andere partners om de inhoudelijke ambities en de strategische doelen gerealiseerd te krijgen. Dat vraagt om een andere rol dan enkel opdrachtgeverschap, namelijk die van partnerschap.

Vaak is er het beeld dat beide rollen (opdrachtgeverschap en partnerschap) tegengesteld aan elkaar zijn en niet kunnen samengaan. Wij zijn van mening dat dat niet zo is. Vanuit het organiseren en inkopen van jeugdhulp zijn gemeenten per definitie opdrachtgever van aanbieders die deze jeugdhulp als opdrachtnemers voor hen uitvoeren. Daarbij helpt het beide partijen als er helderheid is en concrete afspraken over rollen, kaders, condities en resultaten. De rollen opdrachtgever/opdrachtnemer zijn ook per definitie geen gelijkwaardige rollen, hetgeen een noodzakelijke voorwaarde is voor volledig partnerschap. Is er dus daarmee geen sprake van partnerschap? Jawel, ook binnen de rollen opdrachtgever/opdrachtnemer is er nog steeds sprake van samenwerken en duurzame relaties.

Wij kiezen daarom heel bewust voor '**effectief opdrachtgeverschap**'¹. Voor ons betekent dit dat we:

- Een goed opdrachtgever willen zijn:
 - Zorgen voor een heldere opdracht;
 - Onszelf en de ander houden aan 'afpraak is afspraak', en;
 - Ook zelf doen wat we van de ander vragen.

¹ Segment, Effectief Opdrachtgeverschap, januari 2020.

- Werken vanuit een basishouding van vertrouwen, met in achtname van elkaars (ongelijke) rollen.
- Professioneel respect voor elkaar hebben. Niet meer vastleggen en vragen dan nodig.
- Ons richten op lange(re) termijn doelstelling en het bereiken van effecten in de leefwereld.
- Opdrachten zoveel mogelijk formuleren in de te bereiken maatschappelijke effecten. Dat biedt niet alleen de juiste focus ('wat'), het geeft opdrachtnemers professionele ruimte ('hoe').
- Werken vanuit gedeelde visie en waarden.
- Goede opdrachtnemers nodig hebben omdat zij taken uitvoeren die we niet zelf kunnen en zij vanuit die uitvoering partners zijn in de opgave om te komen tot een duurzaam toekomstbestendig jeugdhulplandschap.
- Oog hebben voor de doelstellingen van de opdrachtgever en opdrachtnemer.

Door te kiezen voor effectief opdrachtgeverschap en bovenstaande punten in de praktijk toe te passen, kunnen we jeugdhulp op een goede en houdbare manier contracteren, oplossingen bieden voor de geconstateerde verbeterpunten, bouwen aan langdurige relaties en samenwerkingen en ruimte bieden om verder te vernieuwen, verbeteren en transformeren.

Als opdrachtgever hebben we rekening te houden met de verschillende belangen die er spelen. Het belang van jeugdigen en gezinnen om zo snel mogelijk de beste (passende) hulp te krijgen. Het belang en de ethiek van de hulpverlener om mensen te helpen, de beste zorg van goede kwaliteit voor de eigen cliënten te bieden en een goede relatie op te bouwen met de eigen cliënten. Het belang en de ethiek van de aanbieder loopt hier grotendeels gelijk mee, maar een aanbieder kijkt ook naar de eigen continuïteit (voortbestaan) en zekerheid. Vanuit de ethiek van de hulpverlener (de wens om een relatie met de cliënt op te bouwen en het beste te doen voor de eigen cliënten) wegen de eigen cliënten voor de hulpverlener zwaarder dan (nog) onbekende jeugdigen die ook jeugdhulp nodig hebben en daar misschien al langer op wachten (wachtlijsten). Dat is begrijpelijk, maar er hoort nog een ander perspectief naast, namelijk het perspectief van het maatschappelijk belang. Zoals in het inkoopdocument paragraaf 2.1.1 onder 'visie Noord-Limburg op jeugdhulpplicht' is toegelicht, zien we het als onze opdracht als gemeentelijke overheid om vanuit het maatschappelijk belang af te wegen welke groepen van jeugdigen (doelgroepen) met welke problematieken prioriteit hebben bij de verdeling van de schaarse middelen en schaarse arbeidskrachten. Met andere woorden: we dienen oog te hebben voor de jeugdigen die een vorm van jeugdhulp nodig hebben, of ze nu al in beeld zijn of niet. En we weten dat er voor elke jeugdige mét jeugdhulp velen zijn die dringend op jeugdhulp wachten. Op basis daarvan dienen we te bepalen hoe we de schaarse middelen en arbeidskrachten inzetten en willen we daarop ook sturen. Het maatschappelijk belang weegt daarbij zwaarder dan het belang van 'allerbeste voor die ene cliënt'.

Daarom sturen we erop om de schaarse middelen en arbeidskrachten te verdelen over zoveel mogelijk groepen van jeugdigen (doelgroepen) die prioriteit hebben. En dat kan alleen als we dit doortrekken van visie naar uitvoering. Daarom vertalen we dit naar onze visie en strategische doelen en komt het tot uiting in afspraken met aanbieders en met andere verwijzers naar jeugdhulp en partners in het sociaal domein. Denk hierbij aan: sturen op de juiste doelgroepen (vooral ook de moeilijke casussen), sturen op kwaliteit, sturen op beschikbaarheid (bijvoorbeeld afschalen en afsluiten ('een zes is immers ook een voldoende')) en sturen op betaalbaarheid. Dit komt terug in de wijze van financieren en de afspraken over innovatie en transformatie.

1.1.2 Visie op normaliseren

Als regio Noord-Limburg zetten we, in combinatie met goede kwaliteit van zorg, stevig in op systemisch werken en normaliseren. Hierin hebben allerlei partijen een belangrijke rol, zoals

verwijzers, jeugdhulpaanbieders, partijen in het voorliggend veld en gezinnen zelf. In deze inkoopdocumenten benadrukken we deze visie richting jeugdhulpaanbieders.

Systemisch werken

Het gezin staat centraal. Hierbij leren we ouders, gezin en jeugdige vaardigheden aan en zoeken we oplossingen in het (gezins)systeem. Dit is de plek waar de jeugdige opgroeit en zich ontwikkelt. De professionals kijken zowel naar de jeugdige, als naar ouders, het gezin, andere relaties en de context waarin iemand leeft. Deze systemische manier van werken heeft als doel om problemen te begrijpen en aan te pakken door de wisselwerking tussen de jeugdige, ouders, gezin en zijn omgeving te onderzoeken en te verbeteren.

Normaliseren

We werken vanuit normaliseren (in plaats van problematiseren of medicaliseren). Dit uit zich in het volgende:

- We richten ons op het vergroten van de zelfredzaamheid, eigen kracht, eigen verantwoordelijkheid en eigen regie van ouders, gezin en hun netwerk. Pas als de draaglast van een jeugdige en zijn ouders, gezin en hun netwerk de draagkracht te boven gaat (of dreigt te gaan), is een beroep op (gespecialiseerde) jeugdhulp op zijn plaats.
- We focussen op mogelijkheden: Wat kan de jeugdige, kunnen de ouders en het gezin wél? In plaats van kijken naar problemen en tekorten.
- We erkennen dat de ontwikkeling van een jeugdige met hobbels verloopt en dat daar vaak lastig gedrag bij hoort. Dat is normaal. Een overzicht van normale ontwikkelingen staat in figuur 1. We spreken ouders aan op hun eigen verantwoordelijkheid hierin, samen met hun netwerk, en maken hier met hen afspraken over.
- We zien opvoeden als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van ouders, samen met hun netwerk, rekening houdende met culturele achtergrond en waarden. Hiermee bedoelen we dat ouders twijfels, onzekerheden en moeilijkheden met hun netwerk kunnen en durven bespreken en hulp durven vragen, in plaats van direct naar professionals te stappen om het gedrag of prestaties van hun jeugdige te beoordelen, om hier vervolgens professionele hulp bij te vragen. Hier spreken we ouders ook op aan.
- We zijn voorzichtig/terughoudend met labels. Lastig gedrag of een lastige situatie heeft niet altijd een label nodig om opgelost te kunnen worden. Dit werkt vaak ook stigmatiserend. Tegelijkertijd kunnen ze soms helpen om het probleem beter aan te pakken. We voeren blijvend het gesprek over wat passend is in de situatie.
- We durven nee te zeggen wanneer we inschatten dat er onvoldoende reden is voor het inzetten van of doorgaan met gespecialiseerde jeugdhulp. De verwijzer en/of aanbieder schat in dat een probleem onderdeel is van een normaal ontwikkelingsproces en dus vanzelf over kan gaan of schat in dat de hulpvraag voldoende is opgelost. Wanneer nodig kunnen afspraken gemaakt worden met betrekking tot het volgen van de situatie, bijvoorbeeld een belafsprak en de afspraak dat het gezin belt als de problemen verergeren: Watchful waiting. Op die manier wordt handelingsperspectief geboden door de draagkracht van het gezin, hun netwerk en voorliggend veld aan te spreken.
- We stoppen met de inzet van gespecialiseerde jeugdhulp als we zien dat het probleem is opgelost, de draagkracht weer groter is dan de draaglast of als de ingezette hulp niet het gewenste resultaat heeft.

- We geven het alledaagse leven (nog) meer aandacht na een uithuisplaatsing of andere ingrijpende gebeurtenis. Denk hierbij aan sociale contacten, vrijetijdsbesteding, onderwijs of werk.

Hiermee sluiten we aan bij de negen perspectieven op normaliseren van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI). De handvaten uit publicatie '[Opgroeien doe je samen](#)' volgen we hierbij.

± Leeftijd in jaren	Voorbeelden belangrijke omgevingen	Voorbeelden ontwikkelings-opgaven	Voorbeelden opvoedtaken	Voorbeelden zorgen / pittige gedragingen	Voorbeelden leuke periodes / ervaringen
0-2	Gezin, familie, opvang	Veilige hechting; Lichaamsbeheersing; Exploratie & spelen; Autonomie en individuatie.	Verzorging; sensitief en responsief reageren; letterlijk beschikbaar zijn; structuur bieden; ruimte geven voor exploratie; spelen en praten; ontwikkeling stimuleren	Gedoe met voeding en slapen; scheidingsangst; angst voor vreemden, donker, geluiden en onbekende situaties; incidenteel veel huilen	De eerste lach, de eerste brabbel-geluidjes, de eerste woorden en stappen
2-4	Gezin, familie, (voor)school, opvang, buurt	Uitdrukken in taal; enige zelfsturing en zelfredzaamheid; omgang met leeftijdsgenoten; socialisatie; internaliseren van eisen (zindelijkheid);	Sensitiviteit voor cognitief niveau, respect voor autonomie én grenzen stellen; bevordering zelfsturing (aanleren impulscontrole)	Koppigheid, ongehoorzaam zijn, zeuren, driftbuien, druk zijn, niet zindelijk worden	De intimiteit en rust van het voorlezen. 'Ik ga later met je trouwen', het ontwikkelende doen-alsof-spel
4-12	Gezin, familie, school, opvang, buurt, vrienden, verenigingen, media (o.a. internet)	Schoolvaardigheden, ijver; acceptatie door leeftijdsgenoten; gewetensontwikkeling; digitale vaardigheden	Gelegenheid omgang met leeftijdsgenoten, waardering voor schoolwerk, democratische en warme opvoedingsstijl, aanmoediging sociaal gedrag, respect voor gender en achtergrond, mediaopvoeding	Ruzies en regel-overtreding, wisselende concentratie en prestaties, kattenkwaad, rituelen, overmatig gamen/tv/Netflix	De wijze gesprekken, het doorbrekend moreel besef, de zwemdiploma's
12-16	Gezin, familie, school, vrienden, media, verenigingen, werk, andere verbanden	Emotionele en praktische zelfstandigheid; ontwikkeling waardensysteem; persoonlijke identiteit; (seksuele) contacten onderhouden; omgang met media	Emotionele steun, tolerantie voor experimenten, adequate grenzen stellen, voorbeeld-functie vervullen, meer symmetrische relatie aangaan, voorbeeldfunctie voor leefstijl	Middelengebruik, onverschilligheid en onzekerheid, verzet tegen autoriteiten, af en toe spijbelen, omgaan met (sociale) media, zelfover- en onderschatting, overmatig mediagebruik	Een rap op moederdag, de puber-humor, je kind krijgt een baantje bij de plaatselijke supermarkt, de eerste echte verliefdheid
16-23	Gezin, familie, school, vriendengroep, verenigingen, internet-groep, werkring	Overgang van jeugd naar volwassenheid; loskomen van ouders; doorontwikkeling eigen waarden en normen; (seksuele) relaties aangaan; overgang naar studie of werk; onafhankelijkheid en zelfstandigheid.	Symmetrische relatie met de jongere; emotionele en praktische steun; eigen keuzes laten maken; accepteren; stimuleren zelfvertrouwen en zelf-oplossend vermogen; bekrachtigen eigen waardensysteem en identiteit.	Stemmingswisselingen; incidenteel gebruik van alcohol en drugs; twijfels over identiteit of toekomst; problemen met autoriteiten.	Het volwassen gedrag (maar soms ook weer niet), en opeens zorgen ze ook voor jou, je kind is écht goed in dingen

Figuur 1: Overzicht van ontwikkelingsfasen, opvoedtaken en -ervaringen

1.1.3 Inhoudelijke uitgangspunten

De volgende inhoudelijke uitgangspunten zijn op alle segmenten van toepassing.

De **jeugdhulp** wordt zo ingezet dat dit leidt tot:

- Een voldoende mate van duurzame zelfredzaamheid van een jeugdige en diens gezin, passend binnen het vermogen.
- Stabilisatie van een crisissituatie.
- Het opheffen van een situatie die voor een jeugdige of diens gezin/netwerk levensbedreigend is, of met grote waarschijnlijkheid leidt tot ernstige gezondheidsschade.

Dit betekent dat alle betrokken (professionele) organisaties en professionals vroeg of laat een passant zijn. De inzet is gericht op het versterken van de zelfstandigheid en zelfredzaamheid binnen het vermogen van de jeugdige en diens gezin/netwerk. De hulpverlening is doeltreffend en draagt wezenlijk bij aan het oplossen van de hulpvraag en de daaraan gekoppelde doelen. Er wordt gewerkt vanuit interventies die op basis van wetenschappelijk onderzoek bewezen effectief zijn en daartoe in landelijke databanken zijn opgenomen. We volgen hierbij wat conform de contractstandaarden in de raamovereenkomst is opgenomen. Als er sprake is van nieuwe, innovatieve vormen wordt er in overleg tussen regio en aanbieder(s) ruimte gecreëerd om deze op een verantwoorde, beargumenteerde manier toe te passen, met duidelijke afspraken over de uitvoering.

Gezinsgericht en systemisch werken is onderdeel van alle te contracten producten. Hierin volgen we hetgeen in de paragraaf Visie op normaliseren is beschreven. Systemisch werken wil zeggen een **actieve ouderbetrokkenheid** om de resultaten van de ingezette hulpverlening ook toe te kunnen passen in de thuissituatie. Het is belangrijk dat ouders de jeugdige stimuleren en ondersteunen in de ontwikkeling in de thuissituatie. Systemisch werken en (het toewerken naar) actieve ouderbetrokkenheid dient vanaf de start van een hulpverleningstraject onderdeel te zijn van de inzet van de aanbieder. Een probleem bij een kind staat in veel gevallen niet op zichzelf, er kan sprake zijn van problemen op meerdere leefgebieden bij kind en/of gezin. Systemisch werken is onderdeel van het hulpverleningstraject, ook door het leggen van verbinding met andere bij het gezin betrokken professionals om te komen tot een goede onderlinge afstemming en samenhang.

Integraal werken en denken is een basishouding. De in te zetten jeugdhulp wordt altijd afgestemd op andere activiteiten of diensten waarvan gebruik wordt gemaakt, om een zo goed mogelijke coördinatie en afbakening mogelijk te maken. Niet alleen op niveau van de jeugdige maar van het hele gezin. **Gezinsgericht werken** wil zeggen dat er altijd afstemming is met professionals vanuit bijvoorbeeld Participatiewet, schuldhulpverlening, inburgering, langdurige zorg, maatschappelijke ondersteuning en/of zorgverzekeraar. In het bijzonder geldt dit ook voor kinderopvang en het (passend) onderwijs, zoals hierna beschreven.

Op elke jeugdige past een vorm van **onderwijs**, ook als dit nog gerealiseerd moet worden. In alle productvormen is in meerdere of mindere mate het perspectief op onderwijs het vertrekpunt. Dit betekent dat bij (gedeeltelijke) uitval vanuit het (passend) onderwijs zo maximaal mogelijk gebruik wordt gemaakt van het (passend) onderwijs, al dan niet met ondersteuning van zorgaanbod (individueel en groepsgericht) op locatie van de school. De aanbieder werkt nauw samen met onder andere gemeentelijke toegang, leerplicht, het (passend) onderwijs en kinderopvang om de visie en doelen te behalen. Er ligt één plan voor het kind met daarin de **zorg- én onderwijsdoelen**, waarbij het

passend onderwijs verantwoordelijk is voor de onderwijsdoelen. Samenwerking tussen onderwijs en aanbieders leidt tot korte lijnen voor coördinatie en regie. Vanuit de onderlinge afstemming wordt gewerkt aan het kerndoel dat elke jeugdige zo optimaal en volledig als mogelijk van een vorm van onderwijs gebruik kan maken.

De regio Noord-Limburg heeft samen met de beide samenwerkingsverbanden, voor passend en voortgezet onderwijs, de volgende **uitgangspunten onderwijs-zorg** vastgesteld. Deze zijn ook van toepassing op de contractering jeugd 2026.

- Alle kinderen en jongeren in Noord-Limburg hebben recht op passend onderwijs, passende zorg en een passende opvoeding om goed voorbereid te zijn op een plek in de maatschappij.
- Van curatief naar preventief: door vroegtijdige onderkenning tijdig de juiste ondersteuning inzetten.
- Een dekkend onderwijs-zorgaanbod.
- Eén kind, één gezin, één plan.
- Onderwijs zoveel mogelijk thuisnabij en regulier.
- Jeugdhulp passend en zoveel mogelijk thuisnabij.
- Lichte/extra ondersteuning heeft de voorkeur boven doorverwijzen naar het speciaal onderwijs en/of doorverwijzen naar specialistische jeugdhulp.
- Het maakt niet uit waar de ondersteuningsvraag wordt neergelegd; er wordt in gezamenlijke verantwoordelijkheid samengewerkt.
- Regionaal samen sterker, met ruimte voor lokale verschillen.

Samenwerking tussen aanbieders onderling is van belang. Wanneer meerdere aanbieders op hetzelfde moment, of direct opeenvolgend, bij eenzelfde jeugdige en/of gezin betrokken zijn, is onderlinge samenwerking en afstemming een vereiste. Hiermee dient 'professionele drukte' te worden beperkt en samenhang te worden aangebracht in de hulp en ondersteuning. Voor het beschikbaar hebben van voldoende expertise voor de regio Noord-Limburg en in belang van continuïteit van aanbieders, bijvoorbeeld op personeelsgebied, is onderlinge samenwerking tussen aanbieders een vereiste.

Aanbieders zijn samen met onder andere verwijzers verantwoordelijk voor een goede doorgaande zorglijn van **18- naar 18+**. Verwijzer en aanbieder starten samen met de jeugdige op diens 16-jarige leeftijd met het maken van een **perspectiefplan**. Gezamenlijk worden op basis van de behoefte en de verantwoordelijkheden van verwijzer en aanbieder afspraken gemaakt om continuïteit van hulp en ondersteuning te waarborgen voor zover dat nodig is. Evenals het betrekken van hiervoor benodigde partijen. Netwerkonsteuning maakt nadrukkelijk onderdeel uit van het perspectiefplan.

Wanneer onveiligheid aan de orde is, werken aanbieders samen in een netwerk op basis van de visie **Gefaseerd Samenwerken voor Veiligheid** en op basis van de TOP-3 methodiek. Dit betekent dat:

- Geweld in Afhankelijkheidsrelaties zo vroegtijdig als mogelijk gesignaleerd wordt, en professionals hier consequent op screenen.

- Professionals kennis hebben van de Wet op de Meldcode, aanbieders een aandachtsfunctionaris hebben aangewezen in de organisatie en dat de Meldcode is verankerd in de interne werkprocessen.
- Er altijd systemisch gewerkt wordt.

Gelet op de **arbeidsmarkt** in de regio Noord-Limburg op het moment van voorbereiden van de inkoop jeugd 2026 wordt ruimte geboden aan aanbieders van jeugdhulp voor de inzet van **niet-geregistreerde professionals**. Waar dit mogelijk wordt geacht is hier in de functiemix van de betreffende producten rekening mee gehouden. Aanvullend hierop stimuleert de regio Noord-Limburg de inzet van **ervaringsdeskundigen, stagiaires en zij-instromers**. Zie hiervoor ook de bijlage Opleidingseisen jeugdhulp op basis van de Norm van Verantwoorde Werktoedeling.

Zoals opgenomen in de Jeugdwet geldt dat alle aanbieders van jeugdhulp de **Norm van Verantwoorde Werktoedeling** moeten toepassen. De norm verplicht aanbieders van jeugdhulp tot:

- Het in beginsel werken met geregistreerde professionals;
- Het toedelen van taken aan professionals rekening houdend met hun specifieke kennis en vaardigheden;
- Het ervoor zorgen dat geregistreerde professionals kunnen werken volgens de voor hen geldende professionele standaard.

In de Jeugdwet staat dat alle aanbieders van jeugdhulp de Norm moeten toepassen. Uitgangspunt is dat professionals geregistreerd zijn, tenzij de aanbieder aannemelijk kan maken dat de inzet van een niet-geregistreerde professional niet afdoet aan de kwaliteit van de hulp of aannemelijk kan maken dat de inzet van een niet-geregistreerde professional noodzakelijk is voor de kwaliteit van hulp. Onder geregistreerde professionals verstaan we alle professionals die jeugdhulp bieden, passend binnen de norm van verantwoorde werktoedeling, met een SKJ-, BIG-, NVRG- of Kwaliteitsregister Vaktherapie-registratie. Deze laatste twee registraties voegt Opdrachtgever nadrukkelijk toe, als aanvulling op de norm van verantwoorde werktoedeling en het Kwaliteitskader jeugd. Als wordt gesproken over een geregistreerde professional, bedoelen we dus een professional met één van deze registraties.

Uitzondering voor vaktherapeuten: enkelvoudige vaktherapie (een vaktherapeut als enige direct betrokken hulpverlener) wordt door Opdrachtgever niet ingekocht als maatwerkvoorziening jeugd en valt dus buiten de reikwijdte van deze contractering.

De uitwerking hiervan is opgenomen in de bijlage Opleidingseisen Jeugdhulp.

1.2 Kaders en ontwikkelingen

1.2.1 Regionaal Beleidsplan Jeugd 2022 en verder

De gemeenteraden in Noord-Limburg hebben eind 2021 het **Regionaal Beleidsplan Jeugd 2022 en verder** vastgesteld. Daarin is de regionale visie in drie punten verwoord die in het beleidsplan verder zijn uitgewerkt:

1. We richten ons op alle jeugd, waarbij de focus ligt op positieve gezondheid. Het gezin is de basis en ouders zijn primair verantwoordelijk voor de opvoeding en het welzijn van hun jeugdigen. We leggen de nadruk op preventie, vroegsignalering en een sterke omgeving.
2. Passende en tijdige hulp en bescherming voor jeugdigen en gezinnen die dat nodig hebben. Hulp en bescherming vinden bij voorkeur in de eigen omgeving van de jeugdige plaats en hebben (zoveel mogelijk) een tijdelijk en duurzaam karakter en zijn erop gericht om inwoners zo veel mogelijk zelf en met hun omgeving in staat te stellen om het gewone leven (weer) op te pakken.
3. We zijn een lerende jeugdhulpregio. We investeren in het ophalen en ontsluiten van kennis, het evalueren van beleid en uitvoering en de bijstelling en verbetering hiervan. We delen ervaringen en leren van elkaar: van jeugdigen en ouders (gezinnen), van gemeenschappen, van cliënten(raden), van professionals, van andere partners en sectoren en van andere gemeenten en regio's.

Voor 2024 en 2025 zijn de volgende **vier rode draden** als (bestuurlijke) prioriteit benoemd waar ook vanuit de contractering jeugd 2026 verder wordt gebouwd:

1. Verdere samenwerking tussen de gemeentelijke toegangen
2. Samenwerking met Midden-Limburg
3. Preventie, vroegsignalering en een sterke omgeving.
4. Doorontwikkeling zorglandschap jeugd

Bij de opdracht voor de contractering jeugd 2026 ligt het accent op punt 4.

Vanwege continuïteitsproblemen bij een aantal grote zorgaanbieders staat de continuïteit van het zorglandschap Jeugd in alle jeugdzorgregio's in de provincie Limburg onder druk. Daarom is in 2024 de **Taskforce Continuïteit Zorglandschap Jeugd** opgericht. De Taskforce doet als aanbeveling naar gemeenten om onder andere beter bovenregionaal af te stemmen over inkoop en contractering, investeren in structurele bovenregionale samenwerking waar dat past bij de aard en de inzet van (specialistische) jeugdhulp en het gebruik van gezamenlijke contractstandaarden om de administratieve druk bij aanbieders te verminderen. Echter vraagt de Taskforce ook het Rijk zijn rol te pakken en onder andere hoge prioriteit te geven aan het wetgevingstraject 'Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen', om bij te dragen aan onder andere een professionelere opdrachtnemersrol van aanbieders en het verminderen van continuïteitsproblemen.

1.2.2 Landelijke ontwikkelingen

Opdrachtgever en Opdrachtnemer voldoen bij de uitvoering van de opdracht contractering jeugd 2026 aan lopende landelijke ontwikkelingen en hebben hierin een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Op 20 juni 2023 is de **Hervormingsagenda Jeugd** vastgesteld door vertegenwoordigers van de Vijfhoek: Rijk, gemeenten, zorgaanbieders, professionals en cliëntenvertegenwoordigers. De hoofddoelen van de Hervormingsagenda zijn tweeledig:

- Betere en tijdige hulp en ondersteuning voor jeugdigen en gezinnen, op de juiste plek en wanneer dit nodig is.
- Hulp en ondersteuning worden aangeboden binnen een beheersbaar en daarmee duurzaam financieel stelsel.

De thema's zijn onder anderen domein overstijgend werken, inzetten op stevige lokale teams, terugdringen residentiële jeugdhulp en kwaliteitsverbetering en blijvend leren.

Er ligt daarmee een landelijke opdracht voor aanbieders, gemeenten en andere partners om de jeugdzorg om te bouwen naar een jeugdhulpstelsel dat kwalitatief op orde is, maar ook beheersbaar en betaalbaar is en blijft. De Hervormingsagenda Jeugd gaat gepaard met een financiële taakstelling die oploopt tot € 1,1 miljard landelijk (structureel vanaf 2028), waarvoor aanbieders, gemeenten en andere partners samen verantwoordelijk zijn. De Hervormingsagenda vraagt een forse en structurele inspanning van alle betrokkenen in het jeugdhulpstelsel.

Vanuit de Hervormingsagenda is in 2024 het traject **robuuste regio's** doorlopen door het ministerie van VWS. Begin juli 2024 heeft het ministerie van VWS geoordeeld dat Noord-Limburg voldoende robuust is als jeugdzorgregio. De basis is op orde (MGR, Regionaal beleidsplan jeugd) en waar nodig wordt op een logische schaal samengewerkt met bijvoorbeeld Midden-Limburg (als geheel).

De **Deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd** heeft op 30 januari 2025 een eerste advies uitgebracht, met de titel 'Groeipijn'. De commissie merkt een grote gedrevenheid op om de hervormingen in de jeugdzorg een succes te maken. Tegelijkertijd constateert de commissie een grote druk bij alle partners om de omslag in cultuur, structuur en praktijk duidelijk te maken en te borgen. Zij roept op om realistisch te zijn. En de commissie is van mening dat het succes van de Hervormingsagenda gebaat is bij minder vrijblijvendheid op het 'wat', en bij meer ruimte voor betrokkenen op het 'hoe'. Meer inzet op gezamenlijk leren is daarvoor essentieel.

Het adviesrapport bevat zowel inhoudelijke als financiële aanbevelingen. De VNG heeft het kabinet opgeroepen het rapport 'van kافت tot kافت' over te nemen. Op het moment van opstellen van dit inkoopdocument is de reactie van het kabinet hierop nog niet bekend. Ongeacht de uitkomst hiervan dient de focus op inhoudelijke hervormingen en transformatie uiteindelijk te leiden tot een kostenbesparing, en zullen de Rijksmiddelen voor jeugdzorg afnemen. Dat betekent dat ook voor aanbieders minder middelen beschikbaar komen. Aanbieders dienen hiermee rekening te houden.

Het **Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming** is een landelijk programma gericht op het effectiever laten werken van de beschermingsketen rondom gezinnen en huishoudens die met onveiligheid en geweld te maken hebben. Uitgangspunt is regionale samenwerking tussen gemeenten (en lokale teams) samen met gecertificeerde instellingen (GI's), Veilig Thuis en Raad voor de Kinderbescherming. Kern van de aanpak is:

- Gezins-/systeemgericht werken met een vast gezicht binnen het lokale team: de 'bijblijver'.
- Regionale veiligheidsteams waarmee expertise op gebied van zorg en veiligheid aan de voorkant beschikbaar is in casuïstiek, zodat expertise gebundeld wordt en er geen estafettemodel meer nodig is.
- Eenvoudige en transparante organisatie voor gezinnen en huishoudens.

1.3 Verwijzingen naar jeugdhulp

1.3.1 Samenwerking verwijzer en aanbieder

De regio Noord-Limburg hecht waarde aan een goede samenwerking tussen verwijzer en aanbieder op casusniveau. Een aantal oplossingen in de nieuwe contractering, bijvoorbeeld rondom

productinhoud en -structuur, dragen naar verwachting hieraan bij. In de samenwerking tussen verwijzer en aanbieder zijn de volgende thema's van belang.

- Het **perspectief** voor de jeugdige en zijn ouders/gezin staan altijd voorop.
- Aanbieders werken samen met (**andere**) **professionals** die bij het gezin betrokken zijn. Hetzij medewerkers van andere zorgaanbieders, hetzij medewerkers van andere betrokken voorzieningen. Niet uitputtend worden hieronder ook verstaan het onderwijs en kinderopvang.
- Vanaf de start van de hulpvraag werkt de aanbieder aan het realiseren van de door verwijzer gestelde **doelen**. Dit gebeurt vanuit de verantwoordelijkheid voor het bieden van goede kwaliteit van hulp en ondersteuning. De inzet is altijd gericht op effectiviteit ten gunste van de jeugdige en het gezin. Daarbij is van belang dat elke professional per definitie een passant is en de inzet hier ook op gericht moet zijn.
- Bij de start van de hulpvraag wordt contact gezocht met partijen uit het **voorliggend veld**. Er worden afspraken gemaakt en vastgelegd welk deel van de hulpvraag door het voorliggend veld wordt opgepakt en op welk moment.
- Op 16-jarige leeftijd starten verwijzer en opdrachtnemer met het maken van een **perspectiefplan**, zoals bij de Inhoudelijke uitgangspunten is beschreven. De regisseur van de gemeentelijke toegang wordt altijd hierbij betrokken door de aanbieder.
- Aanbieders werken **cultuursensitief**. Dat geldt niet alleen voor taal, maar ook affiniteit met culturen die in de regio Noord-Limburg gangbaar zijn.

1.3.2 Passend indiceren

Verwijzers zijn wettelijk bevoegd om jeugdhulp te indiceren en dus de passende indicatie te bepalen. De verwijzer houdt bij het bepalen van de passende indicatie rekening met wat voor de jeugdige en zijn ouders/gezin realistisch wordt geacht. Daarnaast wordt rekening gehouden met de Norm van Verantwoorde Werktoedeling.

In de praktijk betekent dit dat de verwijzer indiceert op basis van wat hij nodig acht na analyse van de hulpvraag van de jeugdige en zijn ouders/gezin. Daarna kan de aanbieder zijn onderbouwde visie delen, als hij op basis van Norm van Verantwoorde Werktoedeling of andere inzichten van mening is dat een andere indicatie passender is. De verwijzer overweegt dit en neemt tot slot een onderbouwd besluit. Wanneer niet duidelijk is welke jeugdhulp nodig is kan de brede analyse worden ingezet zoals beschreven in Bijlage D Brede analyse.

Spelregels voor passend indiceren

Bij het bepalen van de omvang van een indicatie dienen verwijzer en aanbieder in te zetten op een realistisch programma van de jeugdige en het gezin. Dit betekent dat op het moment van bepalen dit aantal uren of dagdelen passend wordt geacht. Het is uitdrukkelijk niet toegestaan om zo ruim mogelijk te (laten) indiceren, zodat het ook past bij eventuele tegenslagen. Waarom indiceren we reëel en niet zo ruim mogelijk:

- Verwijzers kunnen met reële indicaties hun regierol pakken en, wanneer nodig en mogelijk, aansturen op afronden van de hulpverlening. Hier is ambulante hulp in de meeste gevallen namelijk op gericht.
- Met reële indicaties dragen we bij aan het normaliseren van de problematiek. Je ontvangt hulp om een probleem op te lossen, niet om "in de hulpverlening te zitten".

- Reële indicaties geven hulp zo lang als nodig, maar we blijven kijken naar wat passend is. Het ophogen van een indicatie is met een inhoudelijke onderbouwing en in overleg met gezin, aanbieder en verwijzer mogelijk.
- Opdrachtgever kan met reële indicaties sturen op begrote budgetten.

Kortom de indicatie dient zodanig passend te zijn dat er voor de jeugdige en zijn ouders/gezin een realistische en acceptabel dag- en weekprogramma opgesteld wordt. Dat past bij de gestelde doelen, maar ook bij school en andere activiteiten in de vrije tijd. Om het gewenste resultaat te behalen is het belangrijk dat er in een week ook sprake is van momenten zonder hulpverlening. Tijd die de jeugdige en het gezin zelf kunnen indelen.

Verwijzers zijn vrij zijn om dát te indiceren wat nodig en passend is bij de hulpvraag van de jeugdige en zijn ouders/gezin. Toch kan enige standaardisatie in het indiceren van aantal uren en dagdelen helpend zijn om het specifieke aantal uren en/of dagdelen te bepalen. Verwijzers kunnen hier gebruik van maken wanneer nodig, maar mogen hier ook onderbouwd van afwijken, om datgene in te zetten wat nodig is om de doelen te behalen. Waar van toepassing wordt hier per segment verder op ingegaan. In de handleidingen voor verwijzers wordt dit verder uitgeschreven.

Looptijden

In beginsel wordt gekozen voor looptijden van maximaal een jaar (twaalf maanden), tenzij producten met een duurzaam karakter per definitie om een langdurige inzet vragen. Daarbij kan gedacht worden aan pleegzorg en gezinshuizen in segment 2 of de ontwikkelgroepen in segment 3. Het is uiteindelijk de bevoegdheid van de verwijzer om, gemotiveerd, de looptijd van de indicatie te bepalen.

De reden om in veel gevallen, zeker bij behandelproducten, te kiezen voor een looptijd van maximaal een jaar ligt in het feit dat er doelen worden gesteld om een bepaald resultaat te behalen bij de jeugdige (en het gezin). Een langere inzet dient aantoonbaar ook een beter effect op te leveren voor jeugdige en gezin. Daarnaast biedt een einddatum van een indicatie ook een natuurlijk moment om de verwijzer om samen met de aanbieder, de jeugdige (en diens gezin) en andere betrokken professionals de behaalde resultaten te evalueren.

Verlengen

Wanneer er een verzoek wordt gedaan voor een nieuwe, opeenvolgende indicatie ('verlengen'), dan kan en mag dit niet automatisch hetzelfde product zijn. Er dient op basis van de gestelde doelen en de behaalde resultaten te worden gezien of een vorm van afschalen in aard en omvang van het product mogelijk is, om tot te werken naar het gewenste eindresultaat. Daarbij wordt rekening gehouden met gewijzigde feiten en omstandigheden. Er wordt altijd -wederom- in ogenschouw genomen wat laagdrempelige, voorliggende voorzieningen hierin kunnen betekenen. Een product kan bijvoorbeeld als een 'waakvlam' worden ingezet.

Levenslange en levensbrede ondersteuningsvraag

Indien er sprake is van een (mogelijk) levenslange en levensbrede ondersteuningsvraag wordt door de verwijzer bepaald wat op het moment van indiceren realistisch wordt geacht. Dat geldt zowel voor de te stellen doelen, als de omvang en de looptijd van de indicatie. Wanneer er sprake is van een levenslange en levensbrede ondersteuningsvraag doet de aanbieder, samen met het gezin en de verwijzer, een maximale inspanning om een (eventuele) overgang naar de Wet langdurige zorg (Wlz) of andere passende hulpverlening en financiering mogelijk te maken.

Coördinatie tussen aanbieders

Passend indiceren betekent ook goed kijken naar het aantal aanbieders dat gelijktijdig, en aansluitend, wordt ingezet bij een jeugdige en een gezin. Aanbieders hebben de verantwoordelijkheid om hun hulpverlening onderling af te stemmen. Zowel als zij gelijktijdig betrokken zijn, als wanneer zij opeenvolgend betrokken zijn in het kader van een warme overdracht. In geval van gelijktijdige inzet maken aanbieders onderling afspraken over een zorgvuldige coördinatie van de in te zetten hulpverlening.

Gewenste hulp of professional is niet beschikbaar

Als de aanbieder de gewenste hulp/professional op dat moment niet beschikbaar heeft, dan worden de volgende vragen gesteld.

Kan het wachten tot de best passende jeugdhulp beschikbaar is? Dan de gewenste inzet indiceren en wachten tot het beschikbaar is.

Kan het niet wachten? Dan wordt de vraag gesteld: Welke “second best” opties zijn beschikbaar? Hoger of lager opgeleide inzetten vanuit dezelfde aanbieder? Heeft een andere aanbieder een betere “second best” oplossing? Kan het voorliggend veld iets betekenen? Wanneer “second best” wordt ingezet, worden de doelen nadrukkelijk bijgesteld naar wat haalbaar is in deze optie én wordt het tijdspad daarop aangepast. Deze afspraken worden vastgelegd in het leefzorgplan zodat duidelijk is wanneer een jeugdige instroomt bij de best passende jeugdhulp, en er wordt door de betrokken aanbieders een vloeiende overgang georganiseerd.

Hoe om te gaan met wachttijden staat vermeld in de raamovereenkomst. Voor het terugdringen van wachttijden wordt geput uit de [informatie](#) van het Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd, zoals de handreiking ‘Wachttijden: wat werkt?’.

Afronden van een indicatie

Bij het afronden van een indicatie is altijd sprake van contact tussen aanbieder en verwijzer. Dit sluit aan op de evaluatie van gestelde doelen en de behaalde resultaten. De aanbieder is als onderdeel van de af te ronden indicatie verantwoordelijk voor een duurzame borging van de op dat moment behaalde resultaten. Dit kan bijvoorbeeld ook betrokkenheid van andere professionals na afronding van de jeugdhulp betekenen, in dat geval worden hierover afspraken gemaakt met hen en de verwijzer.

1.3.3 Stapelingsmatrix en handboek verwijzers

Voor de samenhang tussen de verschillende segmenten en de producten binnen elk segment is de stapelingsmatrix opgesteld. Dit is een aanvullend hulpmiddel om de samenhang tussen de verschillende segmenten en producten te borgen. Daarnaast geeft de stapelingsmatrix inzicht welke hulp binnen een product wordt verwacht waardoor stapeling dus níét mogelijk is, en wanneer producten elkaar mogen aanvullen waardoor stapeling dus wél mogelijk is.

De productenstamboom is te vinden in bijlage 5 en de stapelingsmatrix is te vinden in bijlage G.

Om verwijzers te ondersteunen stellen de gemeenten een handboek verwijzers op. Dit bevat een uitwerking van dit inkoopdocument voor zover dit voor verwijzers van belang is om passend te kunnen indiceren.

1.3.4 Rechtstreekse verwijzers

Wettelijk zijn, naast de gemeentelijke toegang, een aantal beroepsgroepen bevoegd om te verwijzen naar jeugdhulp. Wanneer een aanbieder een rechtstreekse verwijzing ontvangt, gelden dezelfde afspraken als bij een verwijzing vanuit de gemeentelijke toegang. Elke verwijzer moet altijd verwijzen naar aanbieders waarmee een contract is afgesloten. Als er wel een passend gecontracteerd aanbod is, kan de gemeente afwijken van deze verwijzing.

Alleen wanneer onderbouwd sprake is van niet passend gecontracteerd aanbod, geldt een andere procedure. In dat geval zal eerst worden onderzocht of een toetreding tot het gecontracteerd aanbod mogelijk en wenselijk is onder de daarvoor gestelde voorwaarden. Alleen in uitzonderlijke gevallen dat dit niet mogelijk is, is er onderbouwd de mogelijkheid om af te wijken van het gecontracteerde aanbod.